

Slovo úvodem

Tato příručka je určena především studentům francouzské filologie, popřípadě příbuzných romanistických oborů. Předpokládá alespoň pasivní znalost francouzštiny, neboť dobové dokumenty, stejně jako průvodní texty a popisky jsou ve francouzštině.

Skriptum má být doplňkem při výkladu francouzských dějin od prehistorie po současnost. Nejde tedy o kompendium či syntézu dějin této země, nýbrž o výběr pomocných materiálů, jež mají dokreslit fakta probíraná v předmětech Úvod do dějin a kultury Francie I a II zařazených do prvního cyklu studia francouzské filologie.

Při výběru textů byl přirozeně kladen důraz na jejich význam z hlediska kulturního a jazykového. Proto zde čtenář nalezne jen málo textů politického charakteru, jde především o dokumenty vzniknuvší v klíčových momentech francouzských dějin. Je třeba k nim přistupovat jako k základním pilířům francouzské civilizace a kultury, která je založena především na slově. Protože je francouzská civilizace dědičkou římských tradic a zvyklostí, je tedy nasnadě, že i ona ctí především jazyk a slovesnou kulturu. Domnívám se tedy, že student francouzského jazyka a literatury by měl mít povědomí o těchto základních spiscích a měl by být schopen se v nich orientovat, stejně jako je analyzovat či přeložit.

V paměti Francouzů se dějiny jejich vlastní země ukazují především jako řada velkých událostí. Jednotlivé příběhy byly na dlouhou dobu historiky z tzv. „velkých Dějin“ vyloučeny s tím, že úkolem historika bylo hledat hlavní proudy ne nepodobné velkým ideologickým proudům. Se školou *Annales* se však vše změnilo. Proto se v této příručce budeme soustředit na základní milníky, které „hýbaly“ francouzskými dějinami. Ať už to byl příchod Karla Martela v roce 719 a jeho vítězství nad muslimy v bitvě u Poitiers nebo budování Karlovského impéria v letech 800 až 814, popřípadě zvolení Huga Capeta francouzským králem a jeho snaha šířit v rámci Západofranské říše mír v letech 987 až 989 či bitva u Bouvines v roce 1214, během níž se dle historiků zrodilo francouzské „národní povědomí“, to vše lze vnímat jako klíčové momenty, podílející se na formování francouzského národa. Když k nim připočteme ještě porážku Bastily roku 1789, již se počala Velká francouzská revoluce, vyhlášení napoleonského Občanského zákoníku roku 1804, čímž byly položeny základy moderní legislativy, a krátký, zato z hlediska sociálního velmi významný projekt Pařížské komuny, máme před sebou obraz Francie ve chvíli, kdy se rozhodla, že již nebude starou, ale moderní. 20. století tento trend jen dále prohlubuje a upevňuje: odluka církve a státu, sociální reformy během vlády Lidové

fronty v druhé polovině 30. let, de Gaullův nástup v exilové vládě během okupace, jeho odchod po osvobození a nový nástup uprostřed eskalující Alžírské krize, dekolonizační války a květen 1968, nový nástup levice po jejím sjednocení v roce 1981, kdy je zvolen prezidentem François Mitterrand. Tyto všechny události, k nimž nesmíme zapomenout připočítat velké etnické, kulturní a jazykové momenty, jako byl příchod Keltů, Římanů, Germánů na úsvitu francouzských dějin, stejně jako velké imigrační vlny v druhé polovině 19. století a ve 20. století. Z hlediska jazykové kultury byly neméně významné počiny jako Ordonnance z Villers-Cotterêts, díky níž se roku 1539 stala francouzština jazykem úředním, založení Francouzské akademie se stalo mezníkem v kodifikaci tohoto jazyka. Tento výčet by šlo bezpochyby donekonečna doplňovat událostmi a právními akty, které daly vzniknout tomu, co dnes považujeme za francouzskou kulturní a jazykovou identitu. To není účelem tohoto úvodního slova. Proto si dovoluji skončit slovy jednoho z největších francouzských historiků 20. století Fernanda Braudela, jenž pronesl na sklonku svého života¹: „Říkám to jednou pro vždy: Miluji Francii se stejnou, náročnou a složitou vášní jako Jules Michelet a nerozlišuji mezi jejími ctnostmi a nedostatky, mezi tím, co mám raději, a tím, co přijímám méně snadno.“

Petr Dytrt

1 « Je le dis une fois pour toutes : J'aime la France avec la même passion, exigeante et compliquée, que Jules Michelet, sans distinguer entre ses vertus et ses défauts, entre ce que je préfère et ce que j'accepte moins facilement. » BRAUDEL, Fernand. *L'identité de la France*. Paris: Flammarion, 1986.